

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Oponentský posudek diplomové práce
Bc. Barbory Žílové
Pojetí svobody ve výchově v dílech J. A Komenského

Formální a jazyková stránka:

Práce obsahuje 55 stran textu, čímž sice nenaplnuje požadavek na rozsah na TF JU, ovšem co do obsahu přináší množství systematicky uspořádaných informací, díky nimž se autorce podařilo odpovědět na výzkumnou otázku spojenou s tématem práce. V textu se odvolává na 35 tištěných publikací, z toho 15 prací jsou spisy J. A. Komenského, jehož dílo autorka hodnotí pod zorným úhlem pohledu pojetí svobody. Tři prameny jsou internetové. Autorka volí díla autorů, kteří jsou autoritami v hodnocení Komenského přínosu pedagogické vědě i praktické výchově. Seznam literatury je zpracován přehledně a odpovídá mezinárodním citačním normám. V textu cituje autorka korektně. Nerozumím pouze současnému citování v textu i pod čarou (např. na s. 56).

Dělení na kapitoly a podkapitoly odpovídá potřebě strukturovat text a odpovídá i rozsahu poskytovaných informací-

Pouze výjimečně se v práci vyskytují tiskové nebo gramatické chyby. I způsob odborného vyjadřování autorky je vzhledem k obtížnosti zvoleného tématu na velmi dobré úrovni.

Obsahová stránka:

Práci považuji za kvalitní příspěvek k analýze Komenského pedagogického díla vzhledem k naší současné době. Připomínky a otázky, které zde uvádím, mají za cíl pouze rozvinout diskusi nad podnětným textem.

Připomínky:

Upozorňuji na rétoriku Patočky a Kopeckého, jak je autorka cituje z publikace s datem vydání 1957 i s pojmy jako „výrobní síly“, „výrobní vztahy“, „vládnoucí třída“ apod. Domnívám se, že zde šlo o kompromis s tehdejší marxisticko-leninskou interpretací společnosti a dějin.

V té souvislosti také vznáším otázku, zda „rozvoj češství v době osvícenectví“, který v kap. 1.1.1 Patočka interpretuje jako „vybudování zdola“ – lidmi nevlastními průmysl ani kapitál - nemůže souviset se zavedením povinné školní docházky, kterou dvě generace před tím uzákonila i v českých zemích Marie Terezie ve snaze povznést hospodářsky svou monarchii – tedy zda nešlo také o „kouzlo nechtěného“ shora...

Druhou připomínku mám k různým definicím výchovy – jejichž přehled působí na s. 14 zlomkovitě a nesystematicky, ale hlavně nejsou komparovány podle určitého hodnotícího kritéria (nabízí se vzhledem k tématu zohlednění svobody vychovávaného nebo vychovatele).

Na s. 18 autorka uvádí pedagogické myšlenky Komenského s ohledem na jeho didaktické spisy. Upozorňuji, že v Didaktice (1871, s. 20 – 30) Komenský výslovně uvádí cíl lidského života jako „věčné blahoslavenství s Bohem“ a život považuje za přípravu na věčný život s Bohem. Výchovu a vzdělání k tomu považuje za nezbytné... Výpovědi Komenského vedoucí k interpretaci, že smyslem výchovy je vést člověka k naplnění jeho lidství, je i u didaktických spisů Komenského interpretováno jako naplnění člověka v Bohu. Klíčový citát k tomuto konstatování uvádí autorka na s. 36.

Metodologicky dělí autorka dílo Komenského na oblast prací pedagogicko – didaktických a teologicko – filosofických. Ptám se, je-li ovšem možno posuzovat tyto dvě oblasti Komenského díla odděleně. Zda „nenáboženská“ reflexe Komenského díla mnohých komeziologů není poplatná současnému sekularismu, který se snaží Komenského dílo „očistit“ od křesťanských antropologických premis, což ovšem není možné. Toto konstatování však chce spíše otevřít diskusi během obhajoby, kvalitu předložené práce to jenom podtrhuje.

Závěr:

Práce vykazuje známky pečlivosti a nadhledu u formální, gramatické a stylistické úrovni. Po obsahové stránce představuje podnětný příspěvek k reflexi významu Komenského díla pro současnou výchovu a současné vzdělávání.

Navrhovaná známka:

výborně

doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D.